

8D07201 - «Фармацевтикалық өндіріс технологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін PhD докторант Асель Рамазанованың

«*Dissertation titans L. және Dissertation russchiana L.* негізінде микробка қарсы жана дәрілік құралдарды жасау» тақырыбына дайындалған диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің жазбаша пікірі

№	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	№	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	<p>Диссертация тақырыбының (бөкіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы</p>	<p>1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі);</p> <p>2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы)</p> <p>3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғарғы ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</p>	2.	<p>Ғылымға маңыздылығы</p>	<p>Жұмысы ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.</p>
		<p>Асель Рамазанованың «<i>Dissertation titans L. және Dissertation russchiana L.</i> негізінде микробка қарсы жана дәрілік құралдарды жасау» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 6 қазандағы № 132-ө бекітілген «Фарма-цевтика және медицина өнеркәсібінің дамыту жөніндегі 2020 - 2025 жылдарға арналған кешенді жоспарды бекіту туралы» өкіміне сәйкес - дәрілік құрал импортын төмендету, отандық өндірістің күшін, шикізат ресурсын және ғылыми-техникалық потен-циалын арттыру бағыты бойынша негізгі міндеттерінің бірін жүзеге асыру болып табылады.</p> <p>Диссертациялық жұмыстың маңыздылығы зерттеу жұмыстарының нәтижелерімен расталған. Орталық Қазақстанда өсетін <i>Dissertation titans L.</i> және <i>Dissertation russchiana L.</i> өсімдік шикізаттарының негізінде микробка қарсы отандық дәрілік құралдарды жасау және кәуіпсіздігі мен биологиялық белсенділігін зерттеу жұмысы ғылымға елеулі үлес қосады.</p>			

3.	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу дегеніі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған</p> <p>Диссертациялық зерттеудің барлық нәтижелерін автор өз бетінше алған, сондықтан фармацевтикалық өндіріс саласындағы ғылымға қосқан жеке үлесі болып табылады. Диссертацияның барлық бөлімдері толық аяқталған және талапқа сай бекендірілген. Академиялық адалдық ережелері мен қағидалары толығымен сақталған.</p>
4.	<p>Ішкі бірлік принципі</p> <p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.</p> <p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p> <p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың өзектілігі ғылыми өнбектерді толығымен талдау нәтижесімен зерделенген. Әдеби шолу және патенттік зерттеу барысы 160 дереккөзді камтитын әдебиеттер тізімінен, соның ішінде 120 шетелдік ғалымдардың жұмысына сілтеме жасалған. Диссертациялық жұмыс бойынша жүргізілген зерттеу нәтижелері Қазақстан Республикасы фармацевтикалық өнеркәсіп саласы үшін жана фармацевтикалық өнімнің ғылыми өзектілігіне негізделген.</p> <p>Диссертациялық жұмыс мазмұны кіріспе, әдебиеттерге шолу, зерттеу материалдары мен әдістері, жеке зерттеулер бойынша бөлімдер және қорытынды диссертациялық жұмыстың тақырыбын айқындайды. 136 бет, 45 кесте, 23 суретті камтитын теориялық және эксперименттік материалдардың манызды көлеміне негізделген, сонымен қатар 13 қосымша тіркелген.</p> <p>Диссертациялық жұмыстың мақсаты және міндеттері диссертация тақырыбына толық сәйкес келеді.</p>

	<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан:</p> <p>1) толық байланысқан;</p> <p>2) жартылай байланысқан;</p> <p>3) байланыс жоқ</p> <p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидааттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <p>1) сыни талдау бар;</p> <p>2) талдау жартылай жүргізілген;</p> <p>3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың барлық бөлімдері бір-бірімен өзара логикалық толық байланысқан, өзіндік дәйектілігі бар және жұмыс ішкі бірлік принципіне негізделген отырып ресімделген. Жасалған қорытындылар мен тұжырымдамалар диссертациялық жұмыстың толық аяқталғанын дәлелдейді.</p> <p>Автор ұсынған жаңа шешімдер фармацевтикалық өнімдерді жасаудың заманауи қағидааттарын басшылыққа ала отырып дәлелденген және бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған.</p>
<p>5. Ғылыми жанашырлық принципі</p>	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидааттар жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың ғылыми нәтижелері мен қағидааттары толығымен жаңа, алғашқы рет:</p> <p>- гидродистилляция әдісімен алынған <i>Dracontophallum nitans</i> L. эфир майының негізгі компоненттері: 1,8-цинеол-3,4%, 2-борнанон – 9 %, еңдо-борнеол - 2,5%, камфен – 2,6%, α-пинен-2,6% анықталған.</p> <p>- <i>Dracontophallum nitans</i> L. өсімдігінен алынған эфир майының жедел ұлттылығы, микробқа және зенге қарсы белсенділігі зерттелді;</p> <p>- <i>Dracontophallum nitans</i> L. шөбінің эфир майы негізінде микробқа қарсы дәрілік құралдың технологиясы жасалған;</p> <p>- <i>Dracontophallum nitans</i> L. шөбінің эфир майы негізінде жасалған гелдің микробқа қарсы белсенділігі анықталған.</p> <p>Диссертациялық зерттеудің ғылыми жаңалығы «Ұлттық зияткерлік меншік институты» РМҚ 05.05.2023 жылғы № 8038 «<i>Dracontophallum nitans</i> (Салбыраған жылғанбас) эфир майы микробқа</p>

6. Негізгі қорытындылардың	<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жана болып табыла ма? 1) толығымен жана: 2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады); 3) жана емес (25% кем жана болып табылады)</p>	<p>карсы құрал ретінде қолдану» пайдалы модельге патентімен расталған.</p> <p>Диссертациялық жұмыстың тұжырымдары нақты және диссертацияның зерттеу міндеттерінің толық орындалуын көрсетеді. Негізгі зерттеу нәтижелерін тұжырымдайтын қорытындылар автордың эксперименттік зерт-теулеріне негізделген, толығымен жана болып табылады.</p> <p>Диссертациялық жұмыстағы автор ұсынған технологиялық шешімдер жана болып табылады, бұл нормативтік құжат жобалары және енгізу актілерімен негізделген:</p> <p>- жүргізілген зерттеулер нәтижесінде Орталық Қазақстан аумағындағы <i>Dracosserhalim nitans</i> L. және <i>Dracosserhalim ruyschiana</i> L. дәрілік өсімдіктерінің шикізат қорлары анықталған;</p> <p>-«<i>Dracosserhalim nitans</i> L.», «<i>Dracosserhalim ruyschiana</i> L.» өсімдік шикізаттарын дайындау технологиясы мен сапа көрсеткіштері бойынша нормативтік құжат жобалары әзірленген;</p> <p>- Гидродистилляция әдісімен эфир майы алынып, химиялық құрамы анықталған және стандартталған;</p> <p>-<i>Dracosserhalim nitans</i> L. негізінде микробқа қарсы гель алудың зертханалық регламенті құрастырылған;</p> <p>- «Қарағанды медициналық университеті» КеАҚ Фармация мектебінде <i>Dracosserhalim nitans</i> L. және <i>Dracosserhalim ruyschiana</i> L. шикізаттарын фармакогностикалық зерттеу әдістері тәжірибелік-зертханалық сабақтарға енгізілді, енгізу актімен расталған.</p>
6.	Негізгі қорытындылардың	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген

негізділігі	(qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	жағдайда алынған диссертанттың жеке зерттеу нәтижелерімен расталады. Барлық қорытындылар заманауи талдау әдістерін және дереккөздерді қолдана отырып алынған ауқымды эксперименттік деректердің ғылыми манызды тұжырымдарына негізделген.
7. Қорғауға шығарылған негізгі қағидағтар	<p>Әр қағидағ бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидағ дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді:</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.3 Жана ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) кең</p> <p>7.5 Макалада дәлелденген бе?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p>	<p>Барлық негізгі қорытындылар жеткілікті негізделген және сәйкес құжаттармен, эксперименттік нәтиже мәліметтерінің шынайылығымен расталған. 7.1 Барлық негізгі тұжырымдар ғылыми тұрғыдан манызды дәлелдерге негізделген. Қорғауға шығарылатын диссертациялық зерттеудің негізгі қағидағтары дәлелденген.</p> <p>7.2 Жұмыс ғылыми жанашыл болғандықтан, жұмыстың негізгі қағидағтары тривиалды емес.</p> <p>7.3 Жұмыстың қорғауға шығарылатын барлық қағидағтары жана және жаналығы «Ұлттық зияткерлік меншік институты» РМҚ 05.05.2023 жылғы № 8038 «<i>Dracoscerphalum pilans</i>» (Салбыраған жыланбас) эфир майын микробка қарсы құрал ретінде қолдану» пайдалы модельге патентімен расталған.</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі кең.</p> <p>- <i>Dracoscerphalum pilans</i> L. негізінде микробка қарсы гель ағудың зертханалық регламенті құрастырылған;</p> <p>- «Қарағанды медициналық университеті» КеАҚ Фармация мектебінде <i>Dracoscerphalum pilans</i> L. және <i>Dracoscerphalum pilans</i> L. шикізаттарын фармакогностикалық зерттеу әдістері тәжірибелік-зертханалық сабақтарға енгізілді, енгізу актімен расталған.</p>

		<p>7.5 На, дәлелденген. Зерттеу нәтижелері бойынша 7 ғылыми жұмыс жарияланды, оның ішінде: <i>Score</i> және <i>Web of Science Core Collection</i> дерекқорына кіретін халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдағы мақала – 3; Қазақстан Респубикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған журналдағы мақалалар – 1; Халықаралық ғылыми-практикалық конференциялардағы тезистер және мақалалар (Қазақстан, Украина) - 3; пайдалы модельге патент – 1.</p>
	<p>8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Диссертациялық жұмыста әдістеменің таңдауы негізделген және әдіснама нақты жазылған. Зерттеу әдістемесі диссертациялық жұмыстың сәйкес бөлімінде көрсетілген.</p>
<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>	<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Диссертациялық зерттеуді өңдеу және интерпретациялау барысында автор фармакопоялық заманауи әдістерді ультрадыбыстық экстракция, жоғары тиімді сұйық хроматография әдісі, газды хроматографиялық масс-спектрометрия әдісі, ультракүлгін (УФ) спектрофотометрия және компьютерлік технологияларды «Microsoft Excel 2010», Statistica 12.0 бағдарламаларын қолданған.</p>
<p>8. Дәйектілік принципі Дереккөздер ұсынылған ақпараттың дәйектілігі мен</p>	<p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даырау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) ия;</p>	<p>Теориялық және тәжірибелік қорытындылар зерттеу нәтижелерімен дәлелденген және ғылыми басылымдардағы жариялымдарымен дәлелденген.</p>

		2) жоқ	
		8.4 Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған	Барлық манызды мәлімдемелер сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтеме арқылы расталған.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз	Диссертациялық жұмыста 160 әдебиет көздері пайдаланылған, оның 120 шетелдік ғалымдардың еңбектері кұрайды. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі авторға зерттеудің өзектілігін негіздеуге мүмкіндік береді.
		9.1 Диссертацияның теориялық манызы бар: 1) ия ; 2) жоқ	Диссертациялық жұмыс теориялық маныздылыққа ие, «Фармация», «Фармацевтикалық өндіріс технологиясы» білім беру бағдарламаларының оқу үрдісінде, сонымен қатар ғылыми еңбектерді жазу кезінде қолдану мүмкіндігі жоғары.
9.	Практикалық құндылық принципі	9.2 Диссертацияның практикалық манызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) ия ; 2) жоқ	Диссертацияның практикалық манызы бар және алынған нәтижелерді фармация және фармацевтикалық өндіріс саласы мамандары практикалық қызметінде қолдану мүмкіндігі жоғары.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады? 1) толығымен жаңа ; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Практикаға арналған ұсынымдар толығымен жаңа, фармация және фармацевтикалық өндіріс саласында қолдану мүмкіндігі жоғары. Отандық дәрілік өсімдік шикізаты негізінде жергілікті қолданылатын жұмсақ дәрі-дәрмектерді әзірлеуде қолдану мүмкіндігі жоғары.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары ; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертациялық жұмыстың академиялық жазу сапасы жоғары. Толық аяқталған, сауатты жазылған зерттеу жұмысын құрайды. Мазмұны және безендірілу дизайны бойынша іргелі пікірлер анықталған жоқ.

		<p>8D07201 – «Фармацевтикалық өндіріс технологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін PhD докторант Асель Рамазанованың «<i>Drassoserhalim pilans</i> L. және <i>Drassoserhalim ruusshiana</i> L. негізінде микробка қарсы жана дәрілік құралдарды жасау» тақырыбындағы диссертациясы Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім сапасындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған талаптарға толық сәйкес келеді және автор 8D07201 – «Фармацевтикалық өндіріс технологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты.</p>
--	--	---

Рецензент:

«С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ» КеАК, Фармацияның ұйымдастырылуы, басқарылуы және экономикасы және клиникалық фармация кафедрасының доценті, PhD

ҚОЛЫН РАСТАЙМЫН
 «С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ» КеАК, Фармацияның ұйымдастырылуы, басқарылуы және экономикасы және клиникалық фармация кафедрасының доценті, PhD
 ПОДПИСЬ АСВЕРЯЮ
 Руководитель отдела документационного обеспечения и контроля
 НАО «Каззахский национальный медицинский университет имени С. Д. Асфендиярова»

Теубаева Меруерт Ильясовна

«ad» 05 2024 ж.